

کوچ دکتر خسرو فرشیدورد

محمدرضا شعبانی - مدرس دانشگاه‌های آزاد و پیام نور

استاد دکتر خسرو فرشیدورد در روز ۱۳۸۸/۱۰/۹ دار فانی را وداع گفت... استاد فرشیدورد تنها دل‌بستگی‌اش به کتاب، تحقیق و فرهنگ دوستی مفراطی خاصه به ایران بود. ایشان در بستر بیماری به فکر خانه بود و نگارش مطالب جدید، پیش از این می‌گفت هنوز چند کتابی هست که باید آنان را به چاپ برسانم. این حقیر قریب به ده سال در منزل شخصی استاد، شاگردی کرد، و به استاد همراه با برخی دانشجویان دیگر ایشان، در تألیف و پاکت‌نویس کتاب‌های اخیرشان کمک می‌کردیم.

امیر خسرو فرشیدورد به سال ۱۳۰۸ ه.ش. در ملایر چشم به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را تا کلاس دهم در زادگاه خود ادامه داد و سپس برای اخذ دیپلم به تهران در دبیرستان البرز آمد و با معلم آن‌جا که بهترین استادان عصر خویش محسوب می‌شدند، نظیر استاد ذبیح‌الله صفا آشنا شد. در ۱۳۲۹ از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، لیسانسیه شد. در ۱۳۳۸ فوق‌لیسانس زبان و ادبیات فارسی و در ۱۳۴۰ فوق‌لیسانس علوم اجتماعی و در ۱۳۴۲ درجه‌ی دکتری زبان و ادبیات فارسی را اخذ نمود. استاد فرشیدورد از همان اوایل کار تحقیقاتی در موضوعات زبان‌شناسی و دستور زبان فارسی، نقد ادبی و پژوهش‌های ادب معاصر علاقه نشان داد و همین علاقه‌مندی سبب شد که بعدها هم‌چنان در این چند تخصص به کار خود ادامه داده و به‌عنوان یکی از سرشناس‌ترین استادان در امر دستور زبان در دانشگاه‌های ایران شناخته شود. سفرهای علمی ایشان به کشورهای اروپایی و امریکا همگی در جهت تکمیل کار تحقیقاتی ایشان در باب دستور زبان و زبان‌شناسی بود.

مهارت و قدرت استفاده‌ی استاد فرشیدورد از زبان‌های فرانسوی، انگلیسی، عربی کمک شایانی در تحقیقات دستوری و زبان‌شناسی کرد. استاد به حق یک محقق نستوه در باب دستور زبان و زبان‌شناسی سنتی بود و تا آخرین روزهای عمرش همواره با مطالعه و تحقیق و نکته‌برداری و یادداشت، لحظات پربرکت زندگی خویش را پشت سر می‌نهاد. استاد از ۱۳۴۰ تا ۱۳۴۵ عضو لغت‌نامه‌ی دهخدا بود. از سال ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۷ استادیار دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه اصفهان و از ۱۳۴۷ تا ۱۳۴۸ استادیار دانشگاه تهران و از ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۴ دانشیار این دانشگاه بود و از آن تاریخ به بعد به‌عنوان استاد به کار ارشاد و تربیت دانشجویان پرداخت.

استاد فرشیدورد از نخستین کسانی است که پیش از ایجاد گروه زبان‌شناسی در دانشگاه تهران، با نوشتن مقالاتی در باب زبان‌شناسی جدید و لزوم معرفی به جامعه‌ی دانشگاهی، اقدام نمود و بسیاری از «زبان‌شناسان امروز از راه خواندن نوشته‌های ایشان این رشته را برای تحصیل خود انتخاب کردند و به تدریس در دانشگاه‌ها پرداختند. (یادگارنامه‌ی استاد فرشیدفرو، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، سال ۱۳۷۷، ص ۴)

آثار: عربی در فارسی سال ۱۳۴۴، دستور امروز، بنگاه مطبوعاتی صفی علیشاه ۱۳۴۸، ز میهن دفاع کن، ۱۳۵۴ (مجموعه‌ی شعر)، نقد شعر فارسی، چاپ وحید ۱۳۵۰، فارسی سوم دبیرستان‌ها، چاپ ۱۳۵۵، در گلستان خیال حافظ، ۱۳۵۷، تنظیم یک جلد از لغت‌نامه‌ی دهخدا (حرف واو)، ۱۳۵۴، درباره‌ی ادبیات و نقد ادبی ۱۳۶۳...

یک درم زرنب اگر کوبی صبح

پس خوری با شربت به ده درم

قوت دل بخشد و آرد فرح

بادها را بشکند، بندد شکم

۵- اصلاحات عصر پهلوی

در ۱۳۰۴ قانون واحد مقیاس پول ایران در ۱۴ ماده موضوع اصلاح واقع شد و مأخذ پول که در گذشته با عناوین پاپاسی، غاز، شاهی، عباسی و غیر آن‌ها جریان داشت، به ریال تبدیل شد. هماهنگ با آن اصلاحات، مأخذ اوزان و مقادیر نیز باید تغییر می‌یافت لذا اوزان درم، مثقال، اوقیه، چارک، من، ری، خروار و مقیاس‌های طولی مانند وجب، انگشت، ذراع، نخود و امثال آن‌ها و هم‌چنین مقیاس واحد سطح مانند جریب، پیمان، گاوبندی و امثال‌ها آن‌ها به موجب قانون مورخ ۱۸ دی ۱۳۱۱ به سیستم متری تبدیل شد.

بر اثر تورم و کم‌ارزش شدن ارقام پولی، در اول تیرماه ۱۳۱۶ یک پول، صنار و دینار از جریان پولی کشور خارج شد و «ریال» که هزار دینار بود، واحد پول ایران معین شد.

۶- نتیجه

در ۱۳۱۶ شمسی سه صفر از جلوی واحد پولی ایران برداشته شد. اکنون در ۱۳۸۸، بار دیگر ارزش پول به اندازه‌ی کمی کم شده است که بسیاری از متخصصان پولی و مالی، پیشنهاد کرده‌اند که سه صفر دیگر از جلوی واحد پولی ایران برداشته شود. به نظر ما شاید بد نباشد که دولت، عرف جامعه را که در محاوره به تومان و نه ریال صحبت می‌شود، منظور بدارد و چهار صفر را از جلو واحد پولی بردارد تا از این پس هر یک هزار تومان (هر ده هزار ریال) بشود، یک تومان. این پیشنهاد، کاملاً واقع‌نگرانه است؛ به این معنی که قدرت خرید یک ریال در ۱۳۱۶ با یک هزار تومان امروز برابر است. ■